

Den deltagande medborgaren

- en uppsats om förutsättningar och svårigheter för ökad lokal demokratisk förankring

Ellen Andersson

Abstract

The aim of this essay is to explore the possibilities of achieving a stronger local democratic establishment. Research shows that the welfare gap between population groups and city districts are growing within societies. Citizens are also experiencing a decreasing trust in politicians and the participation in elections and party politics is decreasing. Therefore I find attempts to increase local democracy and social sustainability interesting and of a high societal relevance. Focusing on the possibilities and difficulties for citizen participation I chose to look at a newly decided program, called *Områdesplan för ett social hållbart Malmö*, aiming to increase social sustainability in four areas in Malmö.

My theoretical framework focuses on participatory democracy, and difficulties with it such as practical difficulties, but also how general societal processes and symbol politics can affect the outcome of citizen participation. My empirical material consists of interviews with employees involved in the program. My findings show that although difficulties exist such as uneven representation, citizens acting according to their self interest and low trust among citizens to previous projects, still the possibilities for positive changes and for the program to result in higher participation, growing social sustainability and a more rooted local democracy are prevalent.

Keywords: Local democracy, citizens, participation, social sustainability

Nyckelord: Lokal demokrati, medborgare, deltagande, social hållbarhet

Antal ord: 9974

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Syfte och problemformulering	4
1.2	Urval och avgränsningar	4
1.3	Centrala begrepp	5
1.3.1	Hållbar utveckling	5
1.3.2	Socialt hållbar utveckling.....	6
2	Metodologiska övervägande och material	7
2.1	Metod	7
2.2	Material	8
3	Teori	9
3.1	Deltagardemokrati- ett genomförbart ideal?	9
3.2	Deltagardemokratins praktiska problem	11
3.3	Möjlighet till påverkan?	12
3.4	Symbolpolitik?	13
4	Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö	14
5	Intervjuer	16
5.1	Intervjuade personer	16
5.2	Metod kring intervjuer	17
5.3	Analys av intervjuer	17
5.3.1	Orsaker till programmets uppkomst.....	17
5.3.2	Relation till tidigare projekt	18
5.3.3	Finansiering och Malmöperspektiv	19
5.3.4	Form av deltagande	19
5.3.5	Representativitet.....	20
5.3.6	Tid, vilja, intresse	22
5.3.7	Självtintresse kontra allmänintresse	22
5.3.8	Strategier för att nå ut.....	23
5.3.9	Pågående processers påverkan på deltagande	24
5.4	Sammanfattande diskussion	25
6	Avslutande reflektioner	27
7	Referenser	28

8	Bilaga.....	31
----------	--------------------	-----------

1 Inledning

Ökade klyftor mellan befolkningsgrupper i städer, ökat avstånd mellan politiker och medborgare, ökad segregering mellan områden i staden, nämnda scenarion är vanligt förekommande som rubriker i media och debatter, men är även förändringsprocesser som karakteriserar utvecklingen i flera samhällen världen över¹. Städer runt om i världen har genomgått stora förändringar under de senaste decennierna. Inte bara har inflyttningen till städer ökat och dess befolkningsstruktur förändrats utan även stadens fysiska struktur har transformerats. Flertalet städer som tidigare varit starka industriella centra har efter kristider fått återuppträffa sig själva. Samtidigt som stor fokus läggs vid strategier för att modernisera städer och skapa innovativa, attraktiva områden för investeringar och tillväxt, visar generella samhällstendenser även på ökade sociala och ekonomiska klyftor mellan befolkningsgrupper och stadsdelar samt bland medborgare ett upplevt ökat avstånd till politiken och de beslut som fattas².

I Malmö kan denna utveckling även skönjas där stora satsningar gjorts på att reformera stadens profil och genom byggnationer och innovationer har bilden av staden förändrats. Samtidigt medges att utvecklingar inom det sociala området inte varit lika framstående och rapporter visar på ökade välfärds-klyftor inom staden³. I mars 2010 fattades i Malmö beslut om att starta *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*, ett program med ambitionen att försöka vända denna utveckling och istället skapa positiva förutsättningar för socialt hållbar utveckling i fyra utvalda områden som har karakteriserats av ovannämnda problem. Då liknande utvecklingar sker på flera platser världen över anser jag att försök att vända denna utveckling och skapa ökad social hållbarhet och starkare lokal förankring är både intressanta och av hög samhälllig relevans.

¹ (se Tottmar, Löfberg:2010, Lundquist, 2001:205)

² Tottmar, Löfberg:2010, Lundquist, 2001:205

³ Bergström, 2009.

1.1 Syfte och problemformulering

I denna uppsats kommer jag att fokusera på *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö*. Mitt syfte med denna uppsats är främst att undersöka hur man planerar att gå till väga för att skapa en bredare demokratisk förankring på lokal nivå.

Min huvudfråga i uppsatsen är:

- Vilka förutsättningar finns det för att *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* ska leda till bredare demokratisk förankring i de utvalda områdena och vad talar emot det?

Eftersom dialog och involvering av medborgare anges som centralt i skapandet av socialt hållbar utveckling och även är en central del i flera demokratiideal kommer fokus att vara främst på hur ökat deltagande och involvering kan leda till starkare lokal demokrati. Då sociala innovationer även kan leda till ökat medborgardeltagande kommer även visst fokus att läggas på hur den sociala hållbarheten som helhet ska stärkas. För att skapa bredare förståelse av programmet kommer jag även kort att diskutera bakgrunden och utformningen av det.

1.2 Urval och avgränsningar

Områdesprogrammen är fokuserade kring socialt hållbar utveckling, den dimension inom hållbar utveckling som generellt tenderar att blir förbisedd till fördel för miljömässiga och ekonomiska mål (se diskussion i stycke 1.3.2). Med vetskap om detta och med utgångspunkt i diskussionen förd i inledningen anser jag därmed att ambitioner för att stärka socialt hållbar utveckling och deltagande i områden som ofta karakteriseras som problemområden är intressanta och att studier inom området är av samhälllig betydelse.

Då fokus i min uppsats är att studera hur bredare demokratisk förankring skapas på ett lokalt plan är det nödvändigt att göra en avgränsning kring dessa begrepp. Då deltagandeprocesser benämns som en central aspekt i stärkandet av socialt hållbar utveckling och då ökad deltagardemokrati ofta föreslås som ett komplement för att stärka den representativa demokratin (se Nilsson, 2005:2) är det således deltagardemokrati som kommer att vara i fokus i min uppsats. Deltagardemokrati som normativt ideal kommer att diskuteras mer ingående i teorikapitlet. Hållbar utveckling och framförallt socialt hållbar utveckling är centrala delar i uppsatsen och är därför nödvändiga att definiera vilket görs i stycket nedan.

I uppsatsen sker även en avgränsning gällande studieområde då fokus är på områdesprogrammen. Då liknande problematik gällande deltagande och social exkludering inte bara är specifikt för de utvalda områdena i programmen utan även existerar på ett bredare lokalt, nationellt och internationellt plan torde resultatet i studien, trots den geografiska avgränsningen, vara applicerbart på ett bredare plan.

1.3 Centrala begrepp

1.3.1 Hållbar utveckling

Begreppet *hållbar utveckling* myntades 1987 i FN:s kommission för miljö och utveckling, mer känd som *Brundtlandrapporten*, och definieras som ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov”(regeringen.se, 2004:6, Andrén, 2009: 11). Begreppet har under de senare decennierna vunnit allt större erkännande och etablerat sig både globalt, nationellt och lokalt hos allt från politiska aktörer, företag, internationella organisationer till kommuner. Tolkningarna av vad begreppet innebär och innefattar är dock många och skiljer sig åt (Andrén, 2009:11f). Begreppets bredd och vaghet har medfört att flertalet aktörer på olika nivåer har anammat det och skapat egna tolkningar av vad hållbar utveckling är och hur det ska uppnås. Samtidigt har detta medfört att begreppet blivit kritiserat och ifrågasatt till följd av att avsaknaden av tydligare definiering kan medföra att allt för mycket kan inkopereras i begreppet och att det därmed blir meningslöst. Svårigheterna med att definiera vad hållbar utveckling är och hur man undersöker det medför även risker att termen används som ett modeord trots att inga större förändringar genomdrivs (Giddings *et al*, 2002: 188, Connelly, 2007: 259).

Centralt i begreppet är att det är flerdimensionellt och består av ekonomiska, ekologiska och sociala aspekter (Andrén, 2009: 11f). Med ekonomiskt hållbar utveckling är det oftast ekonomisk tillväxt som åsyftas och av vikt är fortlöpande produktion av varor och service men även att inom nationer ha hanterbara utlandsskulder och undvika allt för stora sektoriella skillnader. Ekologiskt hållbar utveckling åsyftar skydd av ekosystem och biologisk mångfald samt ett förståndigt nyttjande av resurser. Därmed ska överexploatering av naturresurser undvikas och användandet av icke förnyelsebara resurser minskas. I socialt hållbar utveckling åsyftas tillhandahållandet av sociala trygghetsnät som utbildning och hälsa, men även en mer rättvis distribuering av dessa aspekter (Harris, 2000: 5f). Samspelet mellan dessa tre faktorer är ofta beskrivet i en modell bestående av tre delvis sammanlänkade cirklar. Hållbar utveckling skulle enligt denna modell uppstå där ekonomisk tillväxt, miljöskydd och social rättvisa möts (Connelly, 2007: 263) Att tolka hållbar utveckling på detta sätt visar på en strävan efter att sammanfoga de tre dimensionerna och hitta en hållbar lösning som balanserar emellan dem. Samtidigt indikerar modellen att sociala,

ekonomiska och ekologiska aspekter till stor del är separata och självständiga från varandra. Att se hållbar utveckling som bestående av till stor del tre separata faktorer medför att olika tolkningar ofta väljer att prioritera vissa faktorer framför andra (Giddings *et al*, 2002: 189).

1.3.2 Socialt hållbar utveckling

Inom hållbar utveckling har uppmärksamheten dominerat kring de ekonomiska och ekologiska dimensionerna av hållbarhet. Denna fokus existerar både i den akademiska världen och gällande policyutformning. En anledning till varför den sociala dimensionen är underrepresenterad har att göra med att hållbarhetsdebatten ursprungligen betraktades som tvådimensionell då det handlade om att finna bättre lösningar för miljön i ett samhälle fokuserat kring ekonomiska ideal (Partridge, 2005: 5). Socialt hållbar utveckling skiljer sig från ekonomisk och ekologiskt hållbar utveckling eftersom den är reflexiv då hur vi upplever och tolkar sociala förhållanden kan leda till förändringar i individers och kollektivs beteende och på så sätt även påverka de sociala förhållandena i sig. Socialt hållbar utveckling är även immateriell, då även fast materiella förhållanden kan forma de sociala förhållandena är de sociala företeelserna i grunden immateriella och därmed svårare att greppa och kvantifiera (Lehtonen, 2004:202).

Emma Partridge nämner sex aspekter som är centrala inom socialt hållbar utveckling nämligen: rättvisa, livskvalité, tillgänglighet, inkludering, framtidsfokus och deltagandeprocesser. Social rättvisa benämns som den mest centrala och övergripande principen eftersom dess motsatser i form av orättvisa och sociala klyftor ofta leder till instabilitet och konflikt (2005:10f). Rättviseaspekten berör inte bara rättvis fördelning gällande tillgången till olika former av service såsom hälsa, transport, utbildning och boende utan även rättvisa mellan generationer, då kommande generationer inte ska missgynnas av nuvarande generations beteende (Partridge, 2005: 8). Samtidigt betonas att rättviseaspekten inte ska ses som separat från de andra aspekterna utan att denna aspekt är fundamental och behöver genomsyra övriga faktorer. Inkludering och tillgänglighet handlar om att eliminera eventuella hinder som försvårar människors tillgänglighet till jobb, boende och offentlig service men även om tillgång till de möjligheter och fördelar som fås genom ökat socialt och politiskt deltagande. Deltagandeprocesser är en central aspekt då möjligheter för medborgare att delta i urskiljandet av problemområde, beslutsprocesser och implementering skapar starkare fundament för långvarig och bestående förändring på det lokala planet (Partridge, 2005:9ff).

2 Metodologiska övervägande och material

2.1 Metod

Eftersom syfte i min uppsats är att undersöka tillvägagångssätt för att stärka demokrati på lokal nivå samt att lyfta fram möjligheter och eventuella svårigheter som föreligger för starkare medborgerligt deltagande antar min studie därmed en förklarande form. Då jag valt att specifikt fokusera på områdesprogrammen i Malmö och utifrån utvald teori har för avsikt att förklara förutsättningar och svårigheter för lokal demokratisk förankring är min studie således en teorikonsumerande fallstudie (se Esaiasson *et al*, 2006: 35, 40, 119, Backman, 2008: 55). För att kunna uppfylla mitt syfte med att undersöka förutsättningar för deltagande kommer jag i teoridelen att fokusera kring deltagardemokrati samt problematik som föreligger för ökat deltagande. Materialet i teoridelen bygger på tidigare forskning i form av artiklar och empiriska exempel. I det teoretiska ramverket är min ambition att teorin ska kunna ”stå för sig själv”. Samtidigt kan det vara av vikt att förklara sambandet mellan teori och empiri. Deltagande är centralt i social hållbarhet, och då *Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö* även har delaktighet som centrala medel och mål blir det således av vikt att undersöka möjligheterna och svårigheterna för delaktighet. Genom intervjuer kommer jag därefter att analysera och kritiskt granska det empiriska materialet med utgångspunkt i det teoretiska ramverket. Genom att i teoridelen både belysa idealbilden av deltagardemokrati samt eventuella praktiska svårigheter, men även hur samhällsförändringar i stort kan påverka utfallet ämnar jag se var på skalan programmet i Malmö passar in.

Huvudfokus i den empiriska delen av uppsatsen kommer att vara kvalitativa intervjuer. Inledningsvis var min tanke att intervjua personer på varierande nivå från politiker, företagare, fastighetsägare till ideella föreningar och medborgare. Men då programmet är relativt nystartat visade sig detta svårare att uppnå. Istället har jag valt att fokusera främst på områdeskoordinatorerna i respektive område. Detta urval föll sig naturligt då områdeskoordinatorerna har rollen som ”spindeln i nätet” och verkar för att samordna och driva på processer och initiativ för medborgare och andra aktörer. Då områdeskoordinatorerna förutom att strukturera det lokala arbetet kring Områdesprogrammen även deltar i mer övergripande koordineringsarbete torde detta fokus kunna ge en god bild av det lokala deltagandet. Eftersom mina intervjuer främst är centrerade kring de intervjuades tankar om deltagande och de processer som sker, innebär detta att mina intervjuer främst antar formen av en respondentundersökning (se Esaiasson *et al*, 2004:

254). Samtidigt är syftet med mina intervjuer inte att jämföra emellan de olika områdena utan istället vill jag lyfta fram de processer som sker och de förutsättningar och eventuella svårigheter som föreligger för ökat lokalt demokratiskt deltagande. Därmed söker jag inte efter absoluta sanningar, utan vill istället undersöka programmets möjligheter och svårigheter, vilket det är möjligt att de intervjuade har olika syn på. Därmed utgår jag från att alla delar av verkligheten inte är mätbara utan istället att verkligheten är ”en individuell, social och kulturell konstruktion” (Backman, 2008:53). Eftersom jag strävar efter att skapa förståelse för hur bredare medborgerlig förankring ska uppnås, så är mitt val att göra kvalitativa samtalsintervjuer. Mer ingående metod kring intervjuerna diskuteras i stycke 5.2.

2.2 Material

I min teoretiska del av uppsatsen kommer jag att använda mig av böcker och artiklar vilka på olika sätt lyfter fram problematik som kan föreligga. Samtidigt är det möjligt att de teoretiska aspekter och empiriska exempel jag lyfter fram är tolkningar som respektive författare gjort. Humphries *et al* poängterar i boken *Research and inequality* att i studier som kritiskt granskar och lyfter fram sociala strukturer och orättvisor är neutralitet inom forskningsområdet inte ett krav (2000:7). Då denna uppsats bygger på dimensioner inom socialt hållbar utveckling där just rättvisa och motverkandet av sociala klyftor är centralt, anser jag att användandet av detta material är lämpligt. Genom att genomgående vara öppen med vems forskning jag använt mig av, strävar jag efter att göra min studie genomskinlig och möjlig att återskapa, vilket därmed även borde öka reliabiliteten (se Bergström och Boréus, 2005: 35 f, Esaiasson, 2005: 67).

I den empiriska delen av uppsatsen kommer inledningsvis bakgrunden och programmets utformning att diskuteras. Denna diskussion kommer att vara baserad på de olika områdesprogrammen som tagits fram i respektive område. Områdesprogrammen kommer även att vara behjälpliga vid besvarandet av min frågeställning men huvudfokus kommer att ligga på intervjuer med aktiva inom programmet.

3 Teori

Då jag i denna uppsats har valt att fokusera på hur man går till väga för att stärka lokal demokrati kommer jag inledningsvis att presentera idealbilden av deltagardemokrati då jag anser det nödvändigt att förstå idealbilden av deltagardemokrati för att kunna analysera eventuella problem med deltagande på lokal nivå. Då jag inte funnit någon enhetlig teori som ifrågasätter och granskar de centrala aspekterna av starkare demokratisk förankring hos medborgarna strävar jag efter att genom empiriska exempel och inslag från olika teorier kunna lyfta fram en god bild av de problem som föreligger. Utan anspråk på att täcka alla områden i min teoretiska problembeskrivning anser jag efter genomgång av litteratur att den problematik som detta teoretiska ramverk på olika sätt framhåller, återspeglar den mest frekvent förekommande problematiken.

3.1 Deltagardemokrati- ett genomförbart ideal?

Kärnan i deltagardemokrati är att medborgare är mer aktiva i politiken än genom att enbart rösta på representanter vid val. Ofta framhålls deltagardemokrati som ett komplement till den representativa demokratin och inte som en ersättning (Gilljam och Hermansson, 2003: 19). Det är främst på lokal nivå som ökat deltagande eftersträvas och ofta är i vardagliga frågor som ligger medborgaren nära till hands (Jarl, 2003:131, 135).

Tanken om deltagardemokrati växte fram under 1960- och 70-talet, dock kan kopplingar göras med de klassiska demokratiidealen från antikens Grekland. Utvecklingen under 60- och 70-talet beror på att många upplevde ökat avstånd mellan politiker och medborgare. De kritiska rösterna riktades inte bara mot ökad byråkratisering av samhället utan även mot synen på medborgaren som allt för självfokuserad samt ointresserad och okunnig om politik. Denna människosyn resulterade ofta i ifrågasättning om ökat medborgardeltagande hade positiva effekter. Samhället betraktades som uppbyggt av allt för många diversifierade viljor och då ökat deltagande ansågs kunna bidra till ökad instabilitet, gavs därmed ofta politiska institutioner stor tilltro att agera enligt allmänintresset. Idén om deltagardemokrati vände sig ifrån denna syn och hävdade att de egenskaper som medborgarna tillskrivits var en följd av hur de politiska institutionerna formats. Istället menade deltagardemokraterna att institutionerna och möjligheterna för påverkan och deltagande måste förändras för att stärka demokratin (Jarl, 2003:126f). I den deltagardemokratiska tankegången anses det därmed nödvändigt att begreppet politik är utvidgat och även omfattar dimensioner utanför regeringens typiska befattningsområden (Hilmer, 2010: 45).

Tom Nilsson menar att det finns flera olika nivåer av deltagande vilka härstammar från olika demokratiteorier. Han framhåller fyra varianter: 1) ”deltagande som försök att påverka beslutsfattare”, vilket innebär deltagande genom väljandet av politiska representanter, 2) ”deltagande som medverkan i beslutsfattande” vilket innebär möjlighet att påverka genom påtryckningar av olika former, men fortfarande att medborgaren innehar en passiv roll, 3) ”deltagande som politisk diskussion”, vilket innebär att medborgaren själv är aktiv och kan påverka beslutsfattandet, vilket är nivån främst förespråkad av deltagardemokrater, 4) ”deltagande som gemenskapsbyggare” vilket även kallas för deliberativ demokrati och innehar ett stort inslag av deltagande men grundtanken är att medborgares preferenser utvecklas genom samtal och att det först är i interaktion med andra som politiska intressen tar form. Därmed är det av stor betydelse vilken nivå av deltagande som eftersträvas för det praktiska utfallet av medborgerligt deltagande (Nilsson, 2005: 36ff). Även OECD:s handbok *Citizens as partners* beskriver olika former av deltagande med fokus på att stärka relationer mellan staten och medborgarna gällande policyutformning. Fokus görs främst på tre olika nivåer som bygger på varandra: information, konsultation och deltagande. Information är den grundläggande nivån där staten informerar medborgarna kring policyutformandet eller att medborgarna själva tillgodoser sig information. Den andra nivån, konsultation, innebär att medborgarnas åsikter efterfrågas och används som feedback under policyutformning. Den tredje och mest avancerade nivån, aktivt deltagande, är när medborgarna har en mer aktiv roll i policyprocessen exempelvis genom förslag och idéer, dock ligger det slutgiltiga beslutandet hos staten eller de styrande (2001: 8, 15f). Därmed framhålls på nytt olika nivåerna av deltagande men även att relationen mellan tjänstemän och medborgare är av stor vikt för deltagandet även på de mer avancerade nivåerna, då det ofta är tjänstemän som har ansvaret att genomföra och pådriva processerna (Nilsson, 2005:99).

Grundtanken i deltagardemokrati är att mer politiskt aktiva medborgare resulterar i både psykologiska effekter hos medborgarna men även mer praktiska, demokratiska förändringar. Deltagande förmodas resultera i att medborgarna får ökat politiskt självförtroende och tilltro till att de kan vara med och förändra. Ökat deltagande antas även leda till mer praktiska förändringar såsom ökad politisk kunskap och ökat politiskt intresse. Vidare anses deltagande ge uppkomst till ett mer reflekterande förhållningssätt. Genom att medborgare deltar tillsammans med andra medborgare antas detta bidra till att individer lär sig anpassa sig efter andra, samt att de ser utanför sitt eget självintresse och istället tar hänsyn till ett bredare allmänintresse (Jarl, 2003: 128f). Deltagande anses därmed leda till att medborgare ”skulle få mer av allmänanda [och] bli mer uppmärksamma på andras intressen” samt lära sig ”hur man tänker offentligt som medborgare” (Warren 1992:8 och Barber, 1984:152 i Jarl, 2003: 129). Deltagande antas även verka reproducerande och att medborgare genom att delta får en större vilja att delta även i andra kontexter. Ökat deltagande antas inte bara leda till positiva effekter för de deltagande medborgarna utan även större utvecklingar av medborgarnas politiska och demokratiska förmågor samt att ökat deltagande även antas resultera i förstärkning av demokratin som helhet (Jarl, 2003: 129f).

3.2 Deltagardemokratins praktiska problem

Kritiker menar att den form av aktiv människa som eftersträvas i deltagardemokrati inte är verklighetstrogen. Denna kritik grundar sig främst i att deltagande kräver vilja, tid och kunskap som medborgare kanske inte alltid har. Vidare uttrycks att en starkare deltagardemokrati skulle vara svår att genomdriva utan större förändringar av inte bara det politiska systemet och dess institutioner utan även av systemen för arbetsdelning och tidsanvändning (Amnå, 2003: 118f). Huruvida medborgare besitter den kunskap det krävs för att fatta beslut har ifrågasatts vilket annars skulle kunna bidra till att ökat deltagande medför sämre kvalitet i besluten som fattas. Kritiker av deltagardemokrati menar att valda representanter i större grad har kunskapen att fatta komplexa beslut och se till helhetsbilden. Flera involverade viljor riskerar istället att resultera i en allt mer fragmenterad politik då medborgare engagerar sig i sakfrågor och ser till självintresse vilket kan leda till ökat avstånd mellan olika sektorer. Med medborgare utan större politisk kunskap och mer styrda av egenintresse, riskerar därmed ökat deltagande att leda till konflikter mellan olika sektorer och att helhetsbilden och allmänintresset negligeras (Amnå, 2003:117f). Kritik som förespråkare av deltagardemokrati bemöter med att medborgare under deltagandeprocesser förvärvar kompetens för att fatta beslut (Gilljam 2003: 187f). Ökade processer för demokratiskt deltagande kan även resultera i effektivitetsproblematik. I sektorer med små resurser är det därmed risk att den ökade tiden det tar när fler deltar överstiger den nytta ökat deltagande ger. Samtidigt kan resurser och tid istället sparas i de senare faserna av projekt då möjliga positiva och negativa utfall redan diskuterats och i större grad accepterats (Amnå, 2003:119f).

Medborgarnas vilja och tid att delta är även ett praktiskt problem inom deltagardemokratin. Styrkan i tidsargumentet har dock ifrågasatts och trots att olika befolkningsgrupper har olika stor tillgång till fri tid visar undersökningar på ett negativt samband mellan individers tidsresurser och dess deltagande, med andra ord att det oftast är individer med mindre ledig tid som väljer att delta i politiska aktiviteter. Gällande viljan att delta har engagemang i olika föreningar, både politiska och icke-politiska, minskat. Viljan att delta visar sig även att minska ju längre tiden för engagemanget är (Gilljam, 2003: 190f). Centralt blir därför i vilken utsträckning medborgarna är intresserade av processen de deltar i samt hur stora deras möjligheter att påverka faktiskt är (Amnå, 2003:118).

Brist på tid och vilja kan bidra till att deltagandet blir olikt fördelat mellan medborgare från olika befolkningsgrupper. Det här belyser en av de centrala svårigheterna för deltagardemokrati, nämligen jämlikhetsproblematiken. Risker finns att medborgare med större resurser får tolkningsföreträde (Amnå, 2003: 116). Deltagande i val är den möjlighet till inflytande som flest personer väljer att nyttja, spridningen av valdeltagande är även mer jämnt fördelad mellan olika befolkningsgrupper än vad andra former av deltagande är. Deltagande utanför valen sker istället främst bland resursstarkare individer, en ojämlikhet som riskerar att öka med ökad grad av deltagardemokrati (Wohlgemuth, 2003: 168f).

3.3 Möjlighet till påverkan?

För att beskriva hur större samhällsförändringar gällande statens utformning och uppgifter påverkar det lokala styrandet har Mike Geddes undersökt hur man genom neoliberala idéer kan förstå hur det lokala styrandet har förändrats och vilken makt och möjligheter som ryms därinom. Utgångspunkt görs i att flertalet av västerländska stater i förändringsprocesser ändrat statens utformning från att tidigare vara etablerade som välfärdstater med en stark stat, till att nu i större utsträckning vara mer governance inriktade och genom olika former av samarbete med privata sektorer i större grad vara fokuserade kring betydelsen av konkurrens för ekonomisk tillväxt. Ökat fokus kring vikten av konkurrens kan resultera i ökat fokus på innovationer, entreprenörskap, stadsmarknadsföring samt privatiseringar (2006: 77ff). Geddes har studerat nya samarbetsformer för lokal styrning i England i början av 2000-talet⁴. Dessa samarbetsformer har haft större fokus på governance och samarbete mellan privata, offentliga och frivilligorganisationer och har ofta inriktats på att genom att möjliggöra engagemang för samhällsmedlemmar förbättra situationen i mer nergångna områden. Fokus i de olika projekten rör sig från modernisering, social inkludering, fysisk miljö till brottsbekämpning och rätt till arbete (2006: 79f). I efterhand visade det sig att deltagandet i dessa projekt främst bestod av en mindre grupp lokala aktörer, vilka beskrivs som elitaktörer (Geddes, 2006: 83f). Även andra empiriska exempel gjorda på politiskt deltagande utanför val visar på ojämlikt deltagande mellan olika befolkningsgrupper där resursstarka medborgare deltar i större utsträckning. Risker med ojämlik fördelning och en mindre, dominant, elitgrupp är att dessa får tolkningsföreträde och att åsiktsöverensstämmelse mellan medborgare och de beslut som drivs igenom enbart förbättras för de medborgare som är aktiva, medan representeringen av de inaktiva är oförändrad eller försämrats (Wohlgemuth, 2003: 168f, 171, Amnå, 2003: 116).

Geddes analys av de nya samarbetsformerna i England visar även att rollen de olika aktörerna spelar i dessa nya former av samarbeten var problematisk. De privata aktörerna visade sig mindre benägna att delta och i många fall berodde deltagande inte på tilltro till projektet utan om strävande efter att förbättra företagets sociala bild utåt. Gällande finansiering av de nya samarbetsformerna fastnade mycket i organisationens egen byråkrati och gick även till lokaltbaserade organisationer istället för att verka för att faktiskt involvera och aktivera medborgarna (Geddes, 2006: 83f). Orsaker till varför dessa samarbetsformer kan bli problematiska är enligt Geddes att flertalet ”problemområden” är starkt uppdelade i olika identiteter, denna instabilitet har resulterat i att vissa grupper upplever solidaritet och inkludering medan andra är märkta av utanförskap.

⁴ I fokus var främst två nya strategier: LSPs (Local Strategic Partnerships) och NDC partnerships (New Deal for Communities). Den första är främst ett organ som samordnar olika delar av offentlig, privat och frivillig sektor för att underlätta samarbete och främja initiativtagande, medan den andra är inriktad på att förbättra situationen i försummade områden (Geddes, 2006:80).

Vidare menar Geddes att i samarbetsformer där större makt och inflytande har getts till privata aktörer har detta inte resulterat i inkluderandet av flertalet olika lokala viljor. Istället menar han att ökat inflytande för exempelvis näringsliv riskerar att leda till mer konforma, företagsvänliga ideal, inom vilka konkurrens och social inkludering tenderar att betraktas som förenliga aspekter och inte motsägelsefulla (2006:84f). Samtidigt belyser Geddes att det är möjligt att samarbetsformer som har annan struktur och har sin grund i andra kontexter skulle fungera annorlunda men fortfarande framhålls att det är mer sannolikt att samarbetsformerna avspeglar rådande dominerande idéer och intresset hos de mest inflytesrika grupperna (Geddes: 2006: 85). Därmed är det viktigt att sätta deltagande i förhållande till den befintliga maktkontexten (se Nilsson, 2005: 11).

Andra deltagarformer som är vanligt förekommande är i medborgar- och brukarråd, där deltagandet sker tillsammans med tjänstemän och folkvalda. Ofta fungerar dessa former av deltagande som ett sätt för de styrande att skapa kontakt med medborgarna och ta del av deras åsikter. Tom Nilsson förklarar att samtidigt som dessa former av deltagande ger en möjlighet för individer att bli hörda visade det sig i realiteten att det i flera av dessa samarbetsformer förelåg svårigheter för att medborgarnas åsikter skulle resultera i något större inflytande. Viktigt för att motverka dessa svårigheter och skapa bättre förutsättningar för deltagandet är att medborgarens roll och möjligheter till inflytande tydliggörs från början (2005: 101ff).

3.4 Symbolpolitik?

Symbolpolitik är ett begrepp som är vanligt förekommande i politisk debatt och i medier för att beskriva uttryckta storslagna målsättningar vilka inte når upp till resultatet eller har verkliga förutsättningar för att lyckas. I studier av symbolpolitik uttrycks att politiska program och krav ofta har sin botten i känslomässiga faktorer och är till för att ”signalera försäkringar om goda avsikter” och inte innehåller förklaringar till hur dessa program konkret ska genomföras (Santesson-Wilson, 2001: 1f). Symbolpolitik handlar därmed om politiska åtgärder oavsett om de har effekt eller inte. Det handlar då i större utsträckning om att en politisk fråga görs viktig utan att den direkt påverkar de politiska inriktningarna (Santesson- Wilson, 2003:36, 43).

Santesson-Wilson anger uttryck som klassisk form av symbolpolitik. Med uttryck menas att handlingar fungerar som uttryck för specifika frågor när andra aktörer tolkar beteendet som ”en markör för den handlandes avsikter, känslor, motiv eller likande sinnestillstånd rörande frågan” (2003, 49, 51 kursivt i original). Därmed spelar tolkningar och hur personer uppfattar handlingar och beslut stor roll inom symbolpolitik (Santesson- Wilson, 2003: 51). Vidare belyses hur symbolpolitik främst framträder i politiska strategier som är riktade mot mindre privilegierade grupper i samhället, medan strategier riktade mot mer privilegierade särintressen i större grad tenderar att resultera i konkreta påföljder (Santesson-Wilson, 2001:3).

4 Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö

I mars 2010 fattade kommunstyrelsen i Malmö ”beslut om att utveckla den sociala hållbarheten i staden med målsättningen att alla Malmöbor ska inkluderas och integreras i samhället och få del av välfärden”(Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö: 2010: 4). Bakomliggande orsaker till beslutet är att välfärd och hälsa är ojämlikt fördelad, inte bara mellan olika befolkningsgrupper i staden utan även mellan olika områden. Vidare lyfts även fram hur Malmö under de senaste åren genomgått större positiva förändringar, genom bland annat Öresundsbron, Malmö högskola samt genom byggnationer av nya bostadsområden. Flera av dessa förändringsprocesser har karakteriserats av innovativa lösningar i samband med andra aktörer och i flertalet av nybyggena har även ekologisk hållbarhet varit central. I områdesprogrammen poängteras dock att trots positiv utveckling på många plan har Malmös förmåga att tillgodose lösningar som är socialt hållbara inte skett i samma utsträckning. Fortfarande finns det i Malmö områden som utmärks som problemområden (ibid).

Områdesprogrammen syftar därmed till att utveckla det sociala hållbarhetsperspektivet och omvandla områdena från ”problemområden” till ”innovationsområden”. De fyra områden som är i fokus är Seved, Herrgården, Lindängen och Holma- Kroksbäck. (Tjänsteutlåtande, 2010:1). Respektive stadsdel utformade områdesprogram vilka kommunstyrelsen beslutade kring i augusti 2010. Tanken bakom att fokusera på ett begränsat antal områden är att det underlättar med ett mindre område då man vill testa nya lösningar samt att det även i större grad möjliggör aktiveringen av flertalet olika aktörer såsom de boende, företag och olika föreningar och myndigheter runt de gemensamma utmaningarna. Samtidigt är ambitionen att de förväntade positiva effekterna ska kunna spridas till övriga staden. En av de arbetsformer som föreslås är skapandet av innovationsforum i respektive område. På dessa mötesplatser ska aktörer med kompetens inom olika områden kunna verka, och utifrån de olika utgångspunkterna kunna bemöta de sociala problem som föreligger. Föreslagna teman för dessa innovationsforum är jobb, boende, lärande, trygghet och delaktighet. Tanken är att områdesprogrammen både ska bestå av konkreta fysiska investeringar men även att genom sociala investeringar öka de boendes kunskap och kapacitet. Delaktigheten benämns vara central för områdesprogrammets framgång och nödvändiga förändringar ska ”utarbetas och genomföras ”tillsammans med”, snarare än ”åt” och ”för” medborgare och andra aktörer” (Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö, 2010: 6). Samarbete ska även ske genom sammanförandet av olika aktörer, såsom medborgare, företag, offentlig

förvaltning samt ideella föreningar, för att gemensamt identifiera och angripa utmaningarna i området. Förändringarna i deltagande handlar inte bara om att bjuda in medborgare att delta utan även att fånga upp processer som redan existerar samt sammanföra olika rörelser och aktörer. Deltagandet kan ta formen och utvecklas genom innovationsforumen, olika medborgargrupper och dialogmöten (ibid).

Centralt i de olika områdesprogrammen är att arbetet med att utveckla den fysiska strukturen i områdena ska gå hand i hand med arbetet med att främja områdets sociala utveckling. I Seveds områdesprogram belyses vikten av att göra medborgarna delaktiga i både processerna och besluten som handlar om områdets fysiska utveckling. Därmed skulle detta inte bara innebära en starkare förankring av besluten hos medborgarna utan även leda till stärkt social delaktighet. Olika aktiviteter där medborgare möts anses därför vara centralt för stärkandet av den sociala sammanhållningen i området (Områdesprogram Seved, 2010: 13f). Vikten av att utveckla nya och befintliga mötesplatser i områdena betonas även i Lindängens områdesprogram som central för att öka tryggheten i området (2010: 14f).

I kommunstyrelsens ursprungliga beslut angavs genomförandetiden för programmen till tre år, men sannolikt är att den förlängs till fem år. Finansieringen av programmet ingår i respektive stadsdelsförvaltnings budget. Till programmet finns en övergripande samordningsgrupp bestående av tjänstemän. I dessa samordningsgrupper är respektive stadsdelschef ordförande. I respektive område tillsätts även lokala arbetsgrupper vilka med sitt områdesprogram i fokus styr utvecklingen och arbetet i området. I de olika områdena tillsätts områdeskoordinatorer som ansvarar för den lokala samordningen och verkar för att involvera och stimulera olika aktörer till att medverka i områdets utveckling. Vidare finns även en koordineringsgrupp vilken består av de olika områdeskoordinatorerna samt en utvecklingsstrateg från samhällsplaneringsavdelningen i Malmö stad. Denna grupp verkar för att sammanhålla de olika programmen, men även för att sprida lärdomar från programmen till övriga staden och andra aktörer (Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö, 2010:9 ff).

5 Intervjuer

5.1 Intervjuade personer

De personer jag har intervjuat i min uppsats är:

- Beatrice Ahldin, områdeskoordinator Lindängen
- Moa Björnson, processledare för hållbar stadsomvandling, Rosengård⁵
- Sabina Dethorey, områdeskoordinator Herrgården
- Hjalmar Falck, områdeskoordinator Seved
- Emelie Wieslander, projektledare för dialoglabbet på Garaget som ägs av Södra Innerstaden och Fosie

Syftet med att intervjua dessa personer är att undersöka deras syn på delaktighet och vilka möjligheter och svårigheter som kan föreligga för ökat medborgerligt deltagande. Då dessa personer alla har större roller i områdesprogrammen och flera är länken mellan olika aktörer anser jag att de kan ge en god bild av förutsättningarna samt även sätta dem i perspektiv till bredare samhällsförändringar. Värt att ha i åtanke är att områdesprogrammen fortfarande är i inledningsfasen och att därmed är det möjligt att de svar givna nu förändras över tid. De intervjuade personernas positionering inom programmet kan även bli problematisk då de i princip är ”förespråkare” för sitt program (se Esaiasson et al, 2004:39). Efter att ha genomfört dessa intervjuer anser jag inte att intervjupersonernas objektivitet är ett större problem, jag upplevde dem istället som problematiserande kring deltagande men även hoppfulla inför programmets utveckling. Områdeskoordinatorn i Holma- Kroksbäck, Anto Tomic, skulle på grund av tidsbrist svara på intervjufrågorna via e-post, men tyvärr har inte svaren inkommit innan uppsatsens inlämning. Jag har även närvarat på det tredje stormötet i Seved, vilket är ett medborgarmöte med möjlighet till påverkan och information om utveckling för de boende i området.

⁵ Björnson är anställd för projekt för utvecklingen av dialogprocesser i Rosengård, planprogram för Herrgården och utveckling av Rosengårdsstråket, många av dessa processer sammanlänkas till Områdesprogram *för ett socialt hållbart Herrgården* varav det stundvis i analysen kommer att refereras till Rosengård som helhet

5.2 Metod kring intervjuer

Jag har träffat och intervjuat ovanstående på respektive persons arbetsplats, förutom intervjun med Moa Björnson som skedde på annan plats. För att underlätta insamlingen av empiriskt material och undvika feltolkningar har intervjuerna spelats in och därefter skrivits ut i sin helhet. Samma intervjufrågor har används vid alla intervjuerna, dock har jag eftersträvat flexibilitet vid intervjuerna. Därför har jag vid behov modifierat och anpassat frågeställningarna efter den intervjuade och dess svar, vilket innebär en lägre standardiseringsgrad (se Esaiasson et al, 2004:255). Intervjufrågorna finns bifogade. Jag väljer att sammanfoga mitt empiriska material och min analys, då jag anser att det blir mer läsvänligt och undviker upprepningar. Samtidigt eftersträvar jag att vara tydlig med vad som är min egen analys och vad som är de intervjuades åsikter genom att återkommande referera. Analysen är strukturerad efter teman centrala i teoridelen samt kring ämnen som upplevdes som framträdande i intervjuerna.

5.3 Analys av intervjuer

5.3.1 Orsaker till programmets uppkomst

I områdesprogrammen anges orsaken till programmets uppkomst vara att Malmö profilerat sig som en stad karakteriserad av miljömässig och ekologisk hållbarhet men att dessa processer inte varit framträdande inom det sociala området (2010: 4). Ahldin belyser hur denna utveckling har tagit form genom att ”*Västra hamnen är ju helt uppenbart att man har satsat på, och det har ju varit viktigt också att satsa på vissa saker för Malmös räkning, för att få in nya skattebetalare och att tillväxten syns utåt helt enkelt, att Malmö sätts på kartan lite grann. Malmö har ju sin stämpel [...]så det har ju hänt fantastiskt mycket med staden, men det är ju det som är så svårt, att samtidigt underhålla de områden som också behöver det, att det blir ju ofta slagsida.*” Även Falck lyfter fram hur Malmö, trots stora satsningar, har ”*tappat greppet om tryggheten och likställdheten mellan områden*”. Samtidigt betonar han att han anser att staden är på god väg att vända denna trend genom satsningar på social hållbarhet, folkhälsoarbete och trygghet.

I stycke 3.1 benämndes upplevelsen av ökat avstånd mellan politiker och medborgare som en motivering för ökad deltagardemokrati. Att nu använda mer deltagandeprocesser kan därmed betraktas som en ansats för att komma till rätta med de sociala problem som har uppstått. Trots att dessa problem inte är nya kan orsaker till varför programmet initierats nu vara som Ahldin belyser, nämligen att det föreligger svårigheter att satsa på alla områden samtidigt och att det kapital som tillväxt genererar kan behövas för att förbättra den sociala utvecklingen.

5.3.2 Relation till tidigare projekt

Hos merparten av de intervjuade framlyftes att medborgarna tidigare uttryckt projektrötthet. Björnson beskriver att hon när hon tillträdde sin tjänst blev varnad för att människor var ”*ganska trötta på det här med projekt i Rosengård*” vilket hon menar är förståeligt då flertalet projekt kommit, startats upp och lagts ner, utan att det egentligen har bidragit till några större förändringar. Även Falck belyser projektröttheten när han argumenterar för ökad delaktighet ”*[j]ag tror att man känner ett stort behov av delaktighet för här har ju pågått projekt har jag förstått trettio år tillbaka i tiden, och när jag kom hit så sa de – jaha så nu ska ni dra igång detta också, det har inte hänt något på alla dessa åren så varför ska det hända något nu?*”.

Ahldin menar på att det har hänt för lite under föregående projekt, och även att återkopplingen mellan förslag och genomförande har varit dålig. Falck menar även att avsaknaden av tilltro till tidigare projekt kan bero på upplevt avstånd till politiker och tjänstemän. Samtidigt betonar Falck att han upplever att detta håller på att förändras och att han märkt av starkare närvaro av både kommun- och stadsdelspolitiker ute i områdena. Samtidigt som de intervjuade förklarar att de på håll mött projektrötthet lyfter de fram att människor överlag är positiva. Björnson menar att detta kan bero på att delaktigheten och programmet även ska resultera i fysiska förändringar i området. Både Björnson och Wieslander poängterar vikten av att inte lova för mycket och att istället för att beskriva storartade planer vara mer försiktig och visa på en mer realistisk bild av vad som kommer att ske. Dethorey framhåller att ”*man ska ha höga ambitioner, men de ska också vara genomförbara, ska vara på riktigt. Det ska inte vara något spel för gallerierna [...]*”. Vidare framhåller hon att det är viktigt att inom stadsutveckling arbeta parallellt med dels snabba insatser med synliga resultat och dels med långsiktigt förändringsarbete.

Symbolpolitik benämns i stycke 3.4 som politiska åtgärder som signalerar och uttrycker vissa saker snarare än att faktiskt mynna ut i dem. I uttalandena om delaktighet lyfter både Björnson och Falck därmed fram en problematik som kan liknas vid symbolpolitik, där föregående satsningar och projekt har låtit bra, men kommit och gått utan att större förändringar genomförts. Därmed tycks det som att symbolpolitik i viss grad förekommit i tidigare projekt genom att medborgarna upplevt att det skett lite faktisk förändring. Med vetskapen om detta och då flertalet av de intervjuade påtalar vikten av att inte lova för mycket och att ha reella mål, bör detta även kunna resultera i att medborgarna i större grad är medvetna om förutsättningarna för deltagande och därmed att förväntningar i större grad kan uppfyllas. Genom att samtidigt som arbete sker med att stärka den sociala hållbarheten, arbeta för att förändra områdenas fysiska struktur borde detta även kunna resultera i större tilltro till förändringsprocesserna, då de även får en mer materiell, synlig natur.

5.3.3 Finansiering och Malmöperspektiv

Som klargjordes i stycke 4 så ansvarar respektive stadsdelsförvaltning för finansieringen. Falck uttrycker att han anser att finansieringen är problematisk eftersom den belastar de utvalda stadsdelarna och då programmet ska ha ett Malmöperspektiv anser han att övriga stadsdelars överskott hade kunnat destinerats till programmets finansiering. Falck anser även att länken mellan områdesprogrammen och spridningen av positiva effekter till övriga Malmö är något oklar. Han menar att det mer är en uttryckt vision, men att det är oklart hur detta skall ske och att det borde vara mer uttalat vad det är som ska spridas och hur det ska gynna andra områden. Ahldin förklarar att man inom staden ser olika på de satsningarna som görs, då det även finns andra förvaltningar i behov av förändring. Hon poängterar dock att trots att det inte rör sig om direkta ekonomiska resurser så satsas personella resurser då personer från samtliga förvaltningar involveras. Dethorey anser *”att det är så naturligt att man hela tiden har med sig att det handlar om Malmös utveckling och att allt man gör har kopplingar till det, precis som allt som görs i Malmö borde ha kopplingar på ett eller annat sätt till alla olika delar”*.

De ekonomiska aspekterna i programmet upplevs därmed som problematiska. Om finansieringen blir en belastning för respektive stadsdel och med avsaknaden av bredare finansiering skulle detta om möjligt kunna resultera i svårigheten att konkretisera praktiska delar av programmet och därmed riskera att det antar formen av symbolpolitik. Gällande de uttryckta positiva förväntade spridningseffekter till Malmö i övrigt råder det något delade åsikter. Dethorey uttryckte att det är naturligt att ha en övergripande vision om att det handlar om hela Malmös utveckling. Samtidigt kan dessa länkar, om än uttalade hos tjänstemännen, vara svårare för Malmbor att uppfatta. Enligt Falcks uttalande om vaga formuleringar och avsaknaden av tydliga tillvägagångssätt, skulle detta kunna tolkas som att uttryckandet om spridningseffekterna till följd av sin vaghet och oklarhet skulle kunna betraktas som ett uttryck av god vilja men svårare att uppfylla vilket då riskerar att bli symbolpolitik.

5.3.4 Form av deltagande

Vilken form av deltagande som efterstivas och vad deltagande egentligen innebär, menar de intervjuade är väldigt varierande. Björnson och Wieslander talar om olika nivåer av deltagande genom information, konsultation, dialog, samarbete och medbestämmande. Wieslander menar att det *”[...]finns en trend att kalla allting för dialog i Malmö stad, det är ett modeord, så fort man ska prata om deltagande pratar man om dialog, att nu ska vi ha en dialog med medborgarna, medan man kanske i verkligheten kommer med en enkätundersökning eller någonting[...]”*. Vidare påpekar Wieslander att det i vissa frågor *”absolut är relevant att göra medborgare delaktiga, men inte i allt. Och det är därför, speciellt nu när det är trendigt att jobba med delaktighet [...]extra viktigt att vi blir bra beställare, [...] att vi vet vad vi frågar efter, så att de inte lovar för*

mycket, eller att man inte vet hur man hanterar processen som man sätter igång". Även Björnson framhåller att det finns stora spann mellan de olika nivåerna av deltagande, men hon betonar att ett av de viktigaste och initiala stegen är information. Björnson poängterar även att det föreligger svårigheter att utröna på vilken nivå deltagandet för nuvarande ligger, men att det pågår ambitioner att höja både det faktiska deltagandet och kunskapen om vad delaktighet är.

Områdesprogrammet är som tidigare nämnt nystartat och de mer organiserade formerna av deltagande som hittills har skett har varit bland annat i form av stormöten, workshops, öppet hus, dialogdagar och skapandet av olika intressegrupper bestående av medborgare och tjänstemän (Björnson, Ahldin, Falck). Ahldin lyfter fram att möjligheten att tycka till är viktig för deltagandet och att även om slutresultatet inte alltid blir som man själv vill, så är möjligheten att få vara med i processen viktig. Hon belyser dock att alla människor inte känner att de har resurserna och verktygen för att delta. Hon menar att känslan av inkludering i samhället är viktig för deltagandet. Hon lyfter fram att de i Lindängens områdesprogram har olika former av struktur för involvering bestående av intressegrupp, arbetsgrupp och styrgrupp, men att medborgardelaktighet eftersträvas på alla de olika nivåerna. Samtidigt som vikten av återkopplingar mellan idéer och de beslut som fattas framhålls som viktig, betonas även vikten av att få feedback tillbaka från medborgarna och därmed undersöka ifall de beslut som genomfördes stämde överrens med de viljor som uttryckts (Falck).

I stycke 3.3 belystes att deltagande medborgare kände att de hade marginellt faktiskt inflytande. Wieslanders uttalande om otydligheter kring vad som efterfrågas skulle därmed kunna visa på existerande problematik kring tydliga återkopplingar och försvårad åsiktsuppfyllelse. Om det efterfrågas ökat deltagande men man inte vet vad det ska resultera i, eller vilken form av deltagande som eftersträvas, tycks därmed svårigheter för genomförandet av konkreta förändringar föreligga. Oklarheter kring formerna och nivåerna för deltagande och vad de ska resultera i, riskerar därmed resultera i missnöjda medborgare med lägre tilltro till de projekt som genomförs.

De olika strategierna nämnda kring involveringen av medborgare torde kunna resultera i ett bredare deltagande, då olika strategier kan attrahera olika individer. På så sätt skulle de svårigheter som beskrevs i stycke 3.3 genom avstånd mellan medborgarnas idéer och de beslut som fattas minska. Genom att i stor grad informera om de beslut som fattas och göra tydliga återkopplingar till de ursprungliga idéerna samt vara tydlig med varför idéer inte drivs igenom eller varför det tar tid borde risker för denna problematik inom programmet således kunna minska.

5.3.5 Representativitet

Ett av de största problemen för deltagardemokrati är ojämlik representativitet och att det i större grad tenderar att vara medborgare med större resurser som deltar (se stycke 3.2 och 3.3). Denna problematik lyfts även fram av de intervjuade som

förekommande i områdesprogrammen, Falck förklarar att *"[...] delaktigheten blir aldrig representativ, det kommer den aldrig att kunna bli, vi får inte tag i alla som bor och arbetar i Seved och det är inte meningen heller, många är inte intresserade, många vill inte, många vill vara delaktiga och det är många som hörs och syns [...]"*. Ahldin argumenterar kring att inledningsvis är det de som visar intresse som är de rätta personerna att börja med, vilket hon tillägger ofta är personer som redan är representanter för något eller har en nyckelroll inom områden såsom fritidsverksamhet och individ och familjeomsorg, men att detta efterhand förhoppningsvis utvecklas och sprids genom att man börjar med ett fåtal men värvar fler efter hand.

Språket anges även vara en svårighet för deltagandet. I områdena har olika försök gjorts för att nå ut till grupper med språksvårigheter, genom exempelvis tolkar, bostadsvårdar och information på lättare svenska (Falck, Ahldin, Björnson). Samtidigt framhålls att det vid de möten som hittills har ägt rum i de olika områdena varit relativt blandat och varierande, dock framhålls att det hittills både i Rosengård och i Seved har varit fler kvinnor än män (Björnson, Falck). Björnson framlyfter dock att *"en människa kan aldrig vara representativ för en hel stadsdel"*. Falck belyser att deltagandet främst sker bland *"den gruppen som är aktiv och pratar mycket"* och framhåller att det är bra att programmet är under fem år för att de fortfarande har *"en bra bit att vandra"*. Kring representativitet framhåller Wieslander att *"det är lätt att man bjuder in folk, men tänker inte på vem man bjuder in och hur man bjuder in dem och då kommer ju människor som har tid och möjligheter och resurser att göra sina röster hörda redan. Och ambitionen att jobba med ökat deltagande är ju ofta att göra de svaga rösterna hörda men det blir ju ofta tvärtom effekten istället [...]"*.

Problematiken med ojämlig representation som nämns i stycke 3.2 och 3.3 tycks därmed vara förekommande i områdesprogrammen. Både Falck och Wieslanders citat uttrycker svårigheterna med att nå ut till de *"svagare"* grupperna och att det istället tenderar att vara de mer talföra, resursstarka individerna som deltar. Samtidigt torde vetskapen om denna problematik kunna bidra till att den minskar. Björnsons citat om att en människa aldrig kan bli representativ för en stadsdel, belyser även problematiken som uppstår när man förväntar sig ett att medborgare på grund av dess bakgrund och position ska representera specifika fenomen och frågor. Wieslanders citat framhåller vikten av att identifiera målgrupperna som man vill nå och att beroende på vilka dessa är, därefter anpassar strategierna för att nå ut till dem. Då fullständigt jämlik representation inte är möjlig och kanske heller inte alltid nödvändig blir det därmed av vikt att ständigt fråga vad man vill ha ut av delaktigheten och vem man vill ska vara delaktig och varför. Genom att i områdesprogrammen sträva efter att i större grad anpassa informationskanalerna och mötesformerna efter de man vill nå ut till, borde detta därmed kunna minska de risker som ojämlig representation medför.

5.3.6 Tid, vilja, intresse

De mer praktiska problemen med ökad delaktighet såsom tid, intresse och vilja berördes i stycke 3.3. *"[...]det är rätt många Malmöbor som är totalt ointresserade av att vara med, oavsett var i Malmö man bor så är man inte [...] intresserad av att vara med. Man vill att boendet ska fungera, boendemiljön ska vara bra, men man har varken tid eller ork eller lust att lägga sin privata tid i ett helt obetalt arbete [...]. Och det tycker jag man måste hysa den största respekt och förståelse för, och där blir det ju också så märkligt, någonstans kan det bli så fel när man förväntar sig stor delaktighet från Malmöbor som redan har det rätt tufft [...], när vi inte förväntar oss det av personer där livet flyter mer på räls"* (Dethorey).

Ovanstående argument tyder på att det finns praktiska problem gällande intresse och vilja som kan påverka deltagandet. Dethoreys citat ovan tydliggör skillnaden i väntat deltagande där man i "problemområden" i större grad förväntar sig deltagande. På nytt tycks det då viktigt att analysera varför deltagande eftersträvas i frågan och vad det är man vill ha ut av ökat deltagande. Samtidigt torde brist på deltagande generellt inte enbart bero på ointresse utan på andra föreliggande hinder och då blir det av stor vikt att sträva efter att minimera dessa hinder så att de som vill vara med ser sina möjligheter och att dessa tillvaratas.

5.3.7 Självintresse kontra allmänintresse

Risken för att medborgare vid deltagande i större grad tenderar att se till sitt självintresse framför helhetsbilden berördes i stycke 3.2 och 3.3. De intervjuade belyser alla tendensen av att självintresse kan styra i deltagandet. Wieslander menar att det är en uppenbar risk då utvärderingar visar att människor i större grad deltar i frågor som ligger dem nära. Hon förklarar att det därför är viktigt att fundera kring i vilka frågor delaktighet är relevant och när politiker istället ska ta ansvaret för helhetsbilden. I Seved förklarar Falck att det finns mindre grupper av talföra människor som anser att områdesprogrammet är positivt eftersom det gör området mer attraktivt vilket de själva kan tjäna på ekonomiskt samt då utmarginaliserade grupper kan tvingas flytta. Björnson menar att tendensen till fokus kring självintresset finns, men hon menar att det inte utgör någon större risk. Istället förklarar hon att det är de boendes uppgift att vara experter på sitt område och tjänstemännens uppgift att vara generalister. Dethorey menar att det är viktigt att vara medveten om dessa risker men att genom att göra ordentliga förarbeten kan man skaffa kunskap och beredskap för att hantera det som kommer upp.

I stycke 3.2 och 3.3 framhölls självintresse som ett problem för en välfungerande deltagardemokrati. Detta tycker jag inte får medhåll i de genomförda intervjuerna. Samtidigt som de intervjuade belyser att risken med självintresse finns tycks det inte utgöra något större hinder för deltagandet så länge som tjänstemännen aktiva i deltagandeprocesserna har bakgrundsinformation och kunskap att hantera det.

5.3.8 Strategier för att nå ut

I områdena finns ambitioner och strategier för att nå ut till de grupper som är underrepresenterade. Falck belyser att man i Seved möjligtvis kommer att försöka nå olika grupper för sig och genom att nå kvinnor för sig, barn för sig, ungdomar för sig, på så sätt skapa en bredare bild av de olika viljor som existerar i området. I Rosengård ska man till exempel vid planerandet av mötesplatser specifikt ha möten med tjejgrupper gällande utformningen av platsen, då man tidigare märkt att aktivitetsplatser för ungdomar i större grad nyttjas av pojkar (Björnson).

Wieslander menar att det inte bara är viktigt att jobba för att bredda deltagandet utan även att *”försöka ta bort hinder för att delta, inte att säga att nu måste vi ha mer personer med utländsk bakgrund därför att de representerar detta, eller ungdomar för att de är ungdomar, utan att istället försöka ta bort alla möjliga hinder som gör att de inte kan komma”*. Wieslander menar att det handlar om allt från att studera vilka veckodagar flest kan komma, till att erbjuda barnvakt, fika och att skicka ut personliga inbjudningar. Samtidigt som hon förklarar att man kan studera varför vissa grupper saknas så menar hon att närvaro av alla grupper möjligtvis inte är relevant i alla lägen. Även strategierna kring delgivandet av information och upplägg av möten har inverkan på representationen. Ahldin poängterar betydelsen av att kommunicera med olika målgrupper på olika sätt, där användandet av olika kommunikationskanaler möjligt resulterar i att man når bredare respons.

Gällande de möjligheter som funnits till medborgardeltagande tidigare så har det funnits projekt med strävan att öka deltagandet och även pågående dialogprojekt som knutits samman med områdesprogrammet (Björnson). Ahldin nämner även att det funnits ett antal olika möjligheter för medborgare till påverkan tidigare såsom före stadsdelsfullmäktige och medborgarförslag via webben. Hon menar dock att dessa koncept inte nått fram till stora delar av befolkningen utan att det främst är de som redan är engagerade och håller sig informerade som har använt sig av dessa former av kommunikationskanaler. Därav har redan nu andra former av informationskanaler tillämpats i programmet med allt ifrån information via lokaltidningar, facebook, stadsdelens hemsida, genom affischer och flyers och planer finns även att använda lokalteve (Björnson, Falck, Ahldin).

Därmed finns strategier för att motverka de svårigheter som kan uppstå genom ökat deltagande såsom ojämlik representation, självintresse och praktiska hinder såsom tid och språksvårigheter. Wieslanders citat belyser att det inte handlar om att nå vissa grupper enbart för att de skulle representera vissa faktorer utan att det i större grad handlar om att sträva efter att möjliggöra deltagande för så många som möjligt. Fortfarande är en helt jämlik representation inte möjlig och kanske heller inte eftersträvänsvärd då flertalet individer inte vill delta. Dock torde de ambitioner som uttrycks ovan, genom olika kommunikationskanaler och eliminerandet av eventuella hinder, kunna bidra till att representationen blir mer jämlik då fler möjliggörs att delta. Samtidigt som programmet är nystartat kan man efterhand studera vilka processer som fungerar bäst för att nå ut till olika grupper i området och därefter justera processerna för att öka deltagandet.

Björnsons uttalande om att använda tjejgrupper vid utformningen av mötesplatser kan även ses ur ett bredare socialt hållbarhetsperspektiv då deltagandet vid den fysiska planeringen kan medföra att tillgängligheten och inkluderingen till platser i området förstärks. Deltagandet kan därmed även i stor mån betraktas som både ett mål, men även ett medel för att uppfylla andra faktorer inom social hållbarhet.

5.3.9 Pågående processers påverkan på deltagande

I områdesprogrammet tydliggörs att samarbetet med andra aktörer från näringsliv, fastighetsbolag, föreningsliv etcetera ska vara stort (se stycke 4). I samtliga av intervjuerna framgår att involveringen av föreningsliv, fastighetsägare och aktiva representanter från olika verksamheter redan är betydande eller inplanerad. Falck uttrycker att det är sämre med samarbetet med näringslivet men framhåller att man planerar att koppla in näringslivskontoret för att kunna få ett bredare perspektiv. I områdesprogrammen uttrycks även att man ska skapa ett klimat som göra det mer attraktivt för företag att etablera sig (2010:5) och Ahdlin poängterar att man i nybyggnationer och renoveringar även kan arbeta för att koppla ihop företag med boende i området för att på så sätt öka sysselsättningen.

I stycke 3.3 belystes hur pågående samhällsprocesser med fokus på tillväxt, innovation och konkurrens, kunde leda till att dessa värden sattes före sociala värden i förändringsprocesser. Ahdlin menar att dessa fenomen i stort är globala och att det därmed förekommer risker för liknande svårigheter. Vidare så uttrycker hon att det därför är av stor vikt att vara medveten om detta och dra lärdomar ifrån det, exempelvis genom att istället för att fokusera på existerande problem ta vara på de potentialer som finns inom områdena. Även Dethorey menar att man tenderat att ha ett problemorienterat fokus i stadsutveckling. Hon anser att man istället hade nått längre med strategier som utgår från de kvalitéer och möjligheter som finns i området. Björnson menar att hon inte har upplevt denna form av problematik i sitt arbete. Hon poängterar dock att det finns risker för det genom att tjänstemän har sina egna idéer om sakers utformning, vilket kan påverka vad man väljer att höra. Hon framhåller att det i den mån möjlig handlar om att vara öppen för de idéer som kommer upp. Falck menar att *”man kan märka lite grann att Seved börjar bli spännande för många för det händer mycket runtomkring, citytunneln [...] triangeln, alltså man ser potential och då kan man se [...]dollarstecken glimma hos en del”*. Samtidigt poängterar han att tillväxten behövs för att skapa arbete och sysselsättning och menar på att även företag ska kunna se vinsten i ökad involvering, inte bara ekonomiskt sett utan även samhälligt. Även övriga intervjuade uttrycker tilltro till ökad samverkan mellan privat och offentligt och social utveckling. Björnson förklarar att den sociala vinsten kanske inte är företags främsta fokus men att fler och fler aktörer väljer att se till hållbarhetstänkandet och även att ekonomisk vinning och social utveckling i större grad kan gå hand i hand. Wieslander förklarar att *”[...]man absolut kan vinna på att engagera olika delar i samhället i samma fråga, men att man så klart inte ska göra det på ett naivt sätt”*.

Ovanstående diskussion tyder på att det kan uppstå komplikationer mellan olika pågående processer. Vikten av att samordna den sociala utvecklingen i området med ekonomisk tillväxt och fysisk förändring tycks dock vara central för områdesprogrammets utveckling. Dethorey lyfte fram betydelsen av att fokusera på ett områdes möjligheter och kvalitéer och genom att ha ständigt ha det i åtanke vid involveringen av andra aktörer borde därmed utvecklingen i större grad kunna ske på områdets och de boendes premisser. Samtidigt gäller det även att vara medveten om vilken form av förändring det är man väntar sig av de samverkansformer och processer man startar. Falck belyste hur pågående förändringsprocesser hos vissa tenderade att ses positivt till följd av ekonomisk vinning samt i stycke 5.3.3 hur vissa grupper riskerar att stötas ut. Därmed blir det återigen av vikt att begrunda vad man vill att deltagandet och ökad samverkan ska resultera i. Samtidigt som det finns risk för att ekonomiska viljor kan styra processerna är det därför viktigt att behålla helhetsperspektivet och vetskapen om vad man vill att förändringarna ska resultera i och varför och för vem man gör dem.

5.4 Sammanfattande diskussion

Sammanfattningsvis kan man ur följande diskussion urskilja förutsättningar och svårigheter för områdesprogrammen att leda till ökad delaktighet och ökad social hållbarhet. Flertalet av de praktiska problem som deltagardemokrati kan medföra återfanns även i områdesprogrammen. Deltagandet var inte helt representativt för de boende i respektive område. Samtidigt framhölls vikten av att ta till vara på de potentialer som fanns i området och genom att engagera de som visar intresse gradvis även kunna nå ut till fler. Det framhölls även att fullständig representativitet kanske inte är en nödvändighet i alla frågor och att man genom att fokusera på olika befolkningsgrupper efter hand kan nå bredare representation. Det uttrycktes även att det förelåg tendenser att de deltagande styrs av egenintresset. Detta sågs dock inte alltid som något negativt utan att man med medborgarnas expertkunskap och tjänstemäns generaliserande kunskaper kunde nå goda resultat.

Merparten av dessa områden är områden där flertalet olika projekt tidigare genomförts. Bland medborgarna har projektröttthet och låg tilltro till att deras åsikter tillvaratas tidigare uttrycks. Som flertalet av de intervjuade uttryckte var det därför av vikt att inte lova för mycket och att ständigt göra återkopplingar mellan de idéer som uppkommit och de beslut som genomdrivs. Risken för att områdesprogrammet och deltagandet skulle vara av symbolisk art fick därmed lågt genomslag i genomförda intervjuer. De aspekter som möjligtvis skulle kunna vara av risk är finansieringen av programmet samt Malmöfokuset, som vissa av de intervjuade upplevde som svårt att greppa. Samtidigt som positiva förändringar inom utvalda områden är positiva för staden som helhet kunde hur dessa processer och strategier ska tillvaratas och utvecklas ha en tydligare inriktning. Dock ska det på nytt poängteras att då programmet är nystartat kan dessa länkningar komma att

tydliggöras efter hand. Gällande samverkan mellan andra samhällsliga processer och social utveckling uttrycktes att det fanns risker för att fokus skulle läggas på mer ekonomiska värden framför det sociala. Samtidigt framhölls att vetenskapen om detta, och medvetet handlande för att motverka det, borde kunna minimera dessa risker.

Därmed får delar av den problematik som framhölls i teoridelen stöd i intervjuerna. Samtidigt uttryckte de intervjuade insikt om föreliggande problematik samt presenterade strategier för att motverka detta. Avgörande är att genomgående utreda och återkomma till vilken form av delaktighet det är som eftersträvas och varför den behövs. Genom att vara tydlig med vad deltagandet i områdesprogrammen förväntas uppfylla borde således även medborgarna få större visshet i deras egna möjligheter till påverkan och vad deras åsikter kan resultera i.

6 Avslutande reflektioner

I denna uppsats har jag undersökt möjligheterna för att stärka demokrati på lokal nivå genom ökat medborgerligt deltagande. Mitt fokus har varit på *Områdesprogram för socialt hållbar utveckling* i fyra utvalda områden i Malmö. Genom intervjuer har jag undersökt förutsättningar och svårigheter för deltagande inom detta program. Samtidigt som jag har gjort ett begränsat antal intervjuer har jag än dock funnit tendenser värda att framhålla.

Genom att flertalet medborgare i områdena uttryckt vilja att delta och vara med att påverka torde detta öka möjligheterna för områdesprogrammen att ha positiva effekter och även leda till att de förändringar som genomförs har en starkare lokal förankring vilket därmed verkar positivt för lokaldemokratin. Då planerna är att områdesprogrammen ska resultera i processer för att utveckla områdenas sociala hållbarhet i samband med fysiska investeringar, bör detta sannolikt kunna erbjuda förutsättningar för att långsiktigt förbättra området och medborgarnas sociala utveckling. Genom att arbeta parallellt med att genomföra snabba synbara förändringar och mer långsiktiga förändringar borde detta resultera i större känsla av att uttryckta åsikter spelar faktisk roll och inte bara utgör ett symboliskt deltagande. Tillvaratagandet av de resurser och kvalitéer som medborgarna besitter, blir därmed inte bara ett viktigt verktyg för utvecklandet av närmiljö, utan om väl utfört torde även resultera i goda förutsättningar för personlig utveckling och ökad lokaldemokrati. Då programmet är nystartat och flertalet av deltagandeprocesserna är i sina uppstartningsfaser vill jag avslutningsvis tillägga att jag med spänning ser fram emot programmets utveckling och resultat, vilket även kan vara ett område för vidare studier och framtida utvärdering.

7 Referenser

- Amná, Erik, 2003. ”Deltagardemokratin- Önskvärd, nödvändig- men möjlig?” i Gilljam, Mikael- Hermansson, Jörgen (red) *Demokratins mekanismer*, Malmö: Liber.
- Andrén Sabina, 2009. *Malmö möter framtiden*, Malmö: Malmö Stadsbyggnadskontor
- Backman, Jarl, 2008. *Rapporter och uppsatser*, Lund: Studentlitteratur
- Bergström, Göran- Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt*, Danmark: Studentlitteratur
- Esaiasson, Peter- Gilljam, Mikael- Oscarsson, Henrik- Wängnerud, Lena, 2004. *Metodpraktikan*, Vällingby: Norstedts juridik
- Gilljam, Mikael- Hermansson, Jörgen, 2003. ”Demokratins ideal möter verkligheten” i Gilljam, Mikael- Hermansson, Jörgen (red) *Demokratins mekanismer*, Malmö: Liber.
- Gilljam, Mikael, 2003. ”Deltagardemokrati med förhinder” i Gilljam, Mikael- Hermansson, Jörgen (red) *Demokratins mekanismer*, Malmö: Liber.
- Humphries, Beth- Mertens, Donna, M. – Truman, Carole, 2000. ”Arguments for an ‘emancipatory’ research paradigm” i Truman, Carole- Mertens, Donna, M- Humphries, Beth (red) *Research and inequality*, London: Routledge
- Jarl, Maria, 2003. ”Deltagardemokraterna och den representativa demokratin” i Gilljam, Mikael- Hermansson, Jörgen (red) *Demokratins mekanismer*, Malmö: Liber.
- Lundquist, Lennart, 2001. *Medborgardemokratin och eliterna*, Lund: Studentlitteratur
- Nilsson, Tom, 2005. *Till vilken nytta? Om det lokala politiska deltagandets karaktär, komplexitet och konsekvenser*, Lund: Department of Political Science, Lund University
- Santesson-Wilson, Peter, 2003. *Studier i symbolpolitik*, Lund: Department of political science, Lund University
- Wohlgemuth, Daniel, 2003. ”Aktiva medborgare- hur går det med representativiteten?” i Gilljam, Mikael- Hermansson, Jörgen (red) *Demokratins mekanismer*, Malmö: Liber.

Artiklar:

- Bergström, Britt- Marie, 2009. ”Klyftorna ökar i Malmö”, i *Sydsvenskan*, <http://www.sydsvenskan.se/malmo/article408267/Klyftorna-okar-i-Malmo.html>
- Connelly, Steve, 2007. ”Mapping sustainable development as a contested concept”, *Local Environment*, Vol. 12, nr 3, s 259-278, nerladdad via ELIN 101123

- Geddes, Mike, 2006. "Partnership and the limits to local governance in England: Institutionalist Analysis and Neoliberalism" I *International Journal of Urban and Regional Research*, Vol. 30.1 sid. 76-97, nedladdad via ELIN 101120
- Giddings, Bob- Hopwood, Bill- O'Brian, Geoff, 2002. "Environment, economy and society: fitting them together into sustainable development" *Sustainable Development*, nr 10, s 187-196, nerladdad via ELIN 101123.
- Harris, Jonathan M. 2000. "Basic Principles of Sustainable Development" *Working Paper No. 00-04*, Global Development and Environment Institute, Tufts University
http://notendur.hi.is/~bdavids/UAU101/Readings/Harris_2000_Sustainable_development.pdf, nerladdad 101124.
- Hilmer, Jeffrey, D. 2010. "The state of Participatory democratic theory", *New political science*, Volume 32, Nummer 1 s 43-63, nerladdad via ELIN 101125
- Lehtonen, Markku, 2004. "The environment- social interface of sustainable development: capabilities, social capital, institutions", *Ecological Economics* no 49, s 199-214, nerladdad via ELIN 101124.
- Löfberg, Kjell, 2010. "Ekonomiska murar växer kring innerstan" i *Dagens Nyheter*, <http://www.dn.se/sthlm/ekonomiska-murar-vaxer-kring-innerstan-1.1050121>
- Partridge, Emma 2005. "Social sustainability: a useful theoretical framework?" Paper presenterat vid the Australasian Political Science Association Annual Conference 2005, Dunedin, Nya Zeeland,
<http://auspsa.anu.edu.au/proceedings/publications/Partridgepaper.pdf>, nerladdad 101122
- Santesson- Wilson, Peter, 2001. "Att studera symbolpolitik- fyra problem och tänkbara lösningar" i *Statsvetenskaplig Tidskrift*, årg 104, nr 1 sid. 1-27,
<http://nile.lub.lu.se/ojs/index.php/st/article/viewFile/3526/3105>, nerladdad 101130
- Tottmar, Mia, "Segregationen ökar stort i invandrartäta förorter", i *Dagens Nyheter*, <http://www.dn.se/sthlm/segregationen-okar-stort-i-invandrartata-fororter-1.961261>

Internetkällor:

- OECD, 2001. Gramberger, Marc, *Citizens as partners- OECD Handbook on information, consultation and public-participation in policymaking*.
http://www.google.com/books?hl=sv&lr=&id=ytCPJRKftNkC&oi=fnd&pg=PA4&dq=participatory+democracy+information,+consultation&ots=wf_W5aWDqm&sig=MI1qxBRwWkvkBbvUR3EXU0SPJ9M#v=onepage&q&f=false
- Områdesprogram Seved, 2010. Malmö Stad, Södra Innerstaden Stadsdelsförvaltning,
<http://www.malmo.se/download/18.1c002f7b12a6486c37280007449/Omr%C3%A5desprogram+f%C3%B6r+ett+socialt+h%C3%A5llbart+Malm%C3%B6+Seved.pdf>
- Områdesprogram Lindängen, 2010. Malmö Stad: Fosie Stadsdelsförvaltning,
<http://malmo.se/download/18.6e0fe7e512c888cbc5280005882/Nytt+Omr%C3%A5desprogram+Lind%C3%A4ngen+version+2.pdf>

Områdesprogram Holma-Kroksbäck, 2010. Malmö Stad: Stadsdelsförvaltning Hyllie,
http://www.malmo.se/download/18.6e0fe7e512c888cbc52800024628/Nytt+Omr%C3%A5desprogram+Holma_Kroksb%C3%A4ck+100817.pdf

Områdesprogram Herrgården, 2010. Malmö Stad: Rosengårds Stadsdelsförvaltning,
http://www.malmo.se/download/18.6e0fe7e512c888cbc52800024628/Nytt+Omr%C3%A5desprogram+Holma_Kroksb%C3%A4ck+100817.pdf

Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö (gemensamt inledande dokument för de fyra områdesprogrammen, adresser som ovan), 2010. Malmö Stad.

regeringen.se, 2004. *Upptakt- utbildning för hållbar utveckling*, Rapport från ett seminarium anordnat av Utbildningsdepartementet och Svenska Unescorådet,
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/04/87/68/6ef610ef.pdf>, nerladdat 101120.

Tjänsteutlåtande:

Tjänsteutlåtande 2010-08-23, Områdesprogram för ett socialt hållbart Malmö,
Handläggare: Bjarne Stenquist.

Intervjuer:

Ahldin, Beatrice, 20101221
Björnson. Moa, 20101220
Dethorey, Sabina, 20101228
Falck Hjalmar, 20101216
Wieslander, Emelie, 20101220

Övrigt:

Närvarande vid Stormöte nummer 3 i Seved, 20101213.

8 Bilaga

Intervjufrågor:

- Namn/Yrke/utbildning?
- Bor du själv i Seved / Lindängen/ Holma- Kroksbäck/ Herrgården?
 - o Vad är din anknytning till området?

Bakgrund

- Vad är din roll i områdesprogrammet?
- En orsak till varför Malmö nu väljer att satsa på socialt hållbar utveckling anges i programmen som att Malmö profilerat sig inom ekonomisk och miljömässig utveckling men att det fortfarande finns stora skillnader på det sociala området inom staden - kan du berätta lite mer om detta?
- Varför beslutades det om områdesprogrammen just nu?
- Vad upplever du som viktigt för att detta beslut fattades? Var det svårt att driva igenom?

Deltagande och påverkan

- Vad är deltagande för dig?
- Hur ser formerna ut för deltagande i Seved /Lindängen/ Holma- Kroksbäck/ Herrgården?
- Hur har beslutsfattningen gått till tidigare?
 - o Har det varit mer centraliserade beslut med mindre möjlighet för medborgare att medverka?
- Vilken form av deltagande förväntade du dig av programmet innan det startades?
 - o Vilka svårigheter väntade du dig?
 - o Har dina förväntningar hittills uppfyllts?

- Hur sker kommunikationen med medborgarna och hur går man tillväga för att nå ut till flest?
- Vilken form av deltagande är det som främst eftersträvas?
 - o Har medborgarna direkt inflytande eller fungerar de mer som bollplank kring idéer?
 - o Informeras medborgarna om deras möjlighet till påverkan?
- Hur upplever du att områdesprogrammen och strategier för starkare medborgardeltagande har mottagits i området?
- Upplever du att medborgarna saknar tilltro till programmet, eller att de själva inte har tilltro till sina förmågor, har bristande tid, eller upplever låg möjlighet att påverka?
 - o Hur går man tillväga för att om möjligt motverka detta?
- Upplever du att deltagandet är jämnt fördelat mellan olika befolkningsgrupper i området?
- Finns det risk för att medborgare vid deltagande tenderar att i större grad fokusera kring sitt egenintresse framför helhetsbilden?
- Vad händer efter de olika formerna av medborgardialog?
- Vilken reell betydelse/ inflytande har de beslut som diskuteras i de olika medborgarforumen för politikens faktiska utformande?
- Vilka andra aktörer är med och deltar och vad är deras roll?
- Liknande projekt har genomförts i Storbritannien i början av 2000-talet. Problematik upplevdes där i form av ojämlik representation mellan olika befolkningsgrupper samt att det var svårt att engagera näringslivet. Argumentering har förts om att svårigheterna beror på generella förändringsprocesser i samhället i stort, där fokus främst är på ekonomiska värden, konkurrens och modernisering, vilket kan medföra att sociala värden åsidosätts. Hur ser du på att samma problematik hade kunnat uppstå i Malmö?
- Hur ser du själv på dessa olika förändringar i samhället, kan modernisering och större samarbete mellan privat och offentligt gå hand i hand med social inkludering eller finns det motsättningar emellan dessa processer?
- Något du vill tillägga?